

P. BUITELAAR

In het voorjaarsnummer van dit blad stond een artikel over een geestelijk lied van Jodocus van Lodenstein die behoort tot de beweging van de Nadere Reformatie. Wie in zijn of haar jeugd een breed georiënteerde docent geschiedenis heeft gehad, zal enigszins op de hoogte zijn van deze beweging. Over het algemeen is echter de kennis van deze en latere bevindelijk-gereformeerden gering.

De Nadere Reformatie uit de zeventiende en achttiende eeuw, met bekende figuren als Taffin, Teellinck, à Brakel, Van Lodenstein, Smytegeld en Van der Groe, was een beweging, die een radicale reformatie van leer en leven voorstond. Op de achtergrond staan Engelse en Schotse invloeden en daar achter de gereformeerde reformatie van Calvijn. In de eerste periode is deze beweging sterk beïnvloed door Calvijn, later waren er ook andere, vaak mystieke invloeden. Het bevindelijke genieten krijgt de overhand over het profetisch getuigen tot overheid en volk.

Onder de benaming Bible Belt verstaan wij de streek die vanuit Zeeland, via Zuid Holland, Utrecht en de Veluwe, loopt naar een deel van Overijssel. Daar wonen de meeste orthodoxe protestanten, waaronder zich ook de bevindelijk gereformeerden bevinden. Deze allen baseren hun geloof en leven op de Bijbel als het gezaghebbende Woord van God. De bevindelijk gereformeerden leggen daarbij sterke nadruk op de persoonlijke bevinding of beleving van het geloof. Men treft hen aan onder een deel van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk van Nederland, een deel van de Christelijke Gereformeerden, in de (Oud)gereformeerde Gemeenten en de (Hersteld) Hervormde Kerk.

De accentsverschillen, die wij aantreffen binnen de kring van de Nadere Reformatie vinden wij ook in wat andere vorm terug bij de huidige bevindelijk gereformeerden. Een deel ligt meer in de lijn van Calvijn en de beginperiode van de Nadere Reformatie, een ander deel volgt meer het spoor van de latere periode ervan. Kenmerkend voor hen is dat zij het geloof niet beperken tot de privésfeer maar ook laten gelden in het publieke domein. Hun geloofsovertuiging geldt niet alleen de binnenkamer, maar komt ook tot uiting in hun stellingname ten aanzien van de politiek, het maatschappelijke en zedelijke leven. Immers wat betekent geloof, als het niet ook handen en voeten krijgt in het concrete leven van alle-dag?

Wie internet raadpleegt of *Trouw* en de *Volkskrant* leest, krijgt niet altijd een juist beeld

van de Bible Belt. Zoals op het terrein van de klimaatproblematiek sommige bekwame geleerden door El Gore en anderen als achterlijk worden weggezet, zo gebeurt dat soms ook met de bevindelijk gereformeerden. Velen, die hun mond vol hebben over tolerantie, blijken weinig tolerant te zijn ten aanzien van mensen die anders denken.

Het zijn echter geen gevaarlijke fundamentalisten, zoals ook moslims soms generaliserend worden aangeduid. Zij steken geen auto's in de brand, gooien geen stenen door winkelruiten, maken het nertsfokkers niet moeilijk, belagen geen werknemers van bepaalde bedrijven, zij doen geen vlieg kwaad. Het zijn vaak eenvoudige hard werkende mensen, al ontbreken kleinere en grotere ondernemers niet en treffen wij steeds meer intellectuelen onder hen aan.

Het is waar dat zij overwegende bezwaren hebben tegen allerlei ontwikkelingen op het terrein van de zeden, waaraan oude wereldrijken ten onder zijn gegaan. Zij zien evenmin heil in de vierentwintiguurseconomie ten koste van de zondagsrust. Eenmaal ook bepleit door de socialisten, maar die zijn inmiddels overstag gegaan. De bevindelijk gereformeerden zijn een kleine minderheid en doen geen water bij de wijn van het evangelie.

Veel orthodoxe protestanten en de bevindelijk gereformeerden beoordelen vanuit de Bijbel de tijd en de tijdgeest, terwijl anderen door de bril van tijd en tijdgeest kijken naar de Bijbel. En dat is naar het oordeel van de eersten een gevaarlijke bezigheid, omdat je op die manier gemakkelijk in de Bijbel 'inleest' wat er niet staat.

Voor hen is het geloof in God en in Jezus Christus het enige wat houvast biedt in hun leven. Dat ligt geheel in de lijn van de werkwoordstam die in het Hebreeuws gebruikt wordt voor 'geloven'. Die stam betekent 'vast, zeker'. Wie 'geloven' alleen maar een zoektocht noemt, doet tekort aan de werkelijke betekenis ervan. Toegegeven moet worden, dat ook onder hen vergroeiingen in het geloof voorkomen.

Prof. dr. P. Buitelaar was docent religie en maatschappijleer in het voortgezet onderwijs en deeltijd hoogleraar homiletiek en communicatie. Hij promoveerde op een dissertatie over geloofsbevinding in de prediking, schreef kleinere werken voor leken en publiceert regelmatig artikelen over prediking, geestelijk leven en over verstaanbaarheid, communicatie en overdracht van het evangelie.

PIETER BAKKER

Voor het station van Emden staat op een kort stukje rails als herinnering aan een voorbijgane tijd een stoomlocomotief. De machine kwam tijdens de oorlog in Frankrijk uit de fabriek, reed toen op kolen, maar werd later geschikt gemaakt voor het gebruik van zware stookolie. Tot 1977 trokken twee van dergelijke locomotieven drie keer per dag een erts-trein van vijftig wagons met een last van vierduizend ton erts van Emden naar Rheine. Met elektrische tractie werden de wagons vervolgens naar het Ruhrgebied vervoerd. Al meer dan dertig jaar rijdt deze Lange Heinrich dus niet meer. In 1978 rolde in Emden de eerste Volkswagen van de band. De economische situatie in dit gebied vertoont overeenkomsten met Nederlandse randgebieden. Dat gold toen, maar ook nu weer. Het kan haast niet anders of veel inwoners van Emden en van de Landkreis Aurich moeten zich zorgen maken over de ontwikkeling van de nieuwe industriële monocultuur. Niet alleen ons eten maar ook onze spullen komen in toenemende mate van achter onze horizon vandaan. Uit een niemandsland dat buiten onze belevingswereld ligt.

De economische ontwikkeling is tot op grote hoogte onze eigen ontwikkeling. Daarom is het ook niet zo vreemd dat de economie een dankbaar onderwerp voor de fotograaf is. Emden en omgeving was voor mij wat dat betreft een boeiend jachtgebied. Aan het andere eind van de *Emslandstrecke* blijkt hetzelfde te gelden voor *Peter Timmerman*. Onlangs verscheen onder redactie van hem en van Gert-Jan Hospers *Oude gebouwen nieuwe ideeën*. Ik was verast door de vele prachtige foto's van industrieel erfgoed in Twente en het Ruhrgebied die hij daarvoor maakte. Een selectie uit zijn verzameling industrie fotografie is op de volgende bladzijden te zien. Naar mijn idee zijn ze precies op het goede moment genomen. Vroeger zouden de afgebeelde gebouwen zijn afgebroken. Nu worden ze geconserveerd en voor nieuw gebruik geschikt gemaakt. De fase tussen oud en nieuw gebruik heeft Peter vastgelegd. De beelden roepen weemoed op vooral omdat de geschiedenis nog zo recent is en in zekere zin deel uitmaakt van ons eigen leven. Het is goed dat deze momumenten behouden worden. Maar als ze een nieuwe bestemming hebben gekregen, zal er ook iets voorgoed voorbij zijn. Peters grote belangstelling voor de architectuurgeschiedenis komt in deze foto's tot uitdrukking. Ze zijn met liefde en zorg gemaakt. Zorgvuldige composities, mooie contrasten en het licht komt altijd van de goede kant. Een kunstzinnig document. →

ROC-SCHOOL, HENGLO

TEN CATE, NIJVERDAL

STORK, HENGLO

TWENTETOREN, ALMELO

STEENFABRIEK, LOSSER

ZECHE ZOLLVEREIN, ESSEN

STORK, HENGELO

HAZEMEYER, HENGELO

HAZEMEYER, HENGELO

ROC-SCHOOL, HENGELO

TEN CATE, NIJVERDAL

GASOMETER, OBERHAUSEN